

Oponentský posudek

Bc. Mária Púčková, Dis: Spôsob a úroveň vyučovania fundamentálnej teológie na slovenských teologických fakultách: pokus o zhodnotenie. Diplomová práca. Katedra dogmatické a fundamentální teologie KTF UK, 2015

Práce shromažďuje údaje o výuce fundamentální teologie na katolických teologických fakultách slovenských univerzit, pro srovnání zahrnuje i pražskou KTF UK. Jejím těžištěm je shrnutí obsahu učebnic fundamentální teologie prof. Stanislava Rosy.

Formální stránka

Práce značně (cca 1,5 krát) překračuje zadaný rozsah. Grafická úprava je vyhovující, pravopisná a stylistická stránka, pokud mohu posoudit, je celkem v pořádku, ojediněle se však vyskytují nesouvislé věty. Nejsou dodržena citační pravidla u internetových odkazů, kde většinou chybí údaje o datu zveřejnění a datu poslední návštěvy. Hlavní analyzované dílo kupodivu není označeno zkratkou, což činí citace nepřehlednými, když se znovu a znovu zbytečně opakuje stejná bibliografická informace. Autorka neváhá zkopírovat odkaz z vyhledavače Google (např. str. 23, 83) a běžně cituje z Wikipedie (str. 26, 27, 29, 32 a další), což v diplomové práci není přípustné. Rozčlenění textu, číslování kapitol a podnadpisů odpovídá kritériím, ovšem zřejmě technickým nedopatřením došlo k chybě, kdy podnadpisy v páté kapitole začínají čtyřkou. Za kuriózní lze označit některé položky seznamu zkratek (str. 98), redundantní je jednotlivé uvádění zkratek biblických knih namísto poznámky o tom, z kterého překladu jsou převzaty.

Obsahová stránka

Hned v úvodu překvapí, že se dovídáme, jaká výzkumná činnost již proběhla. Když si však odmyslíme minulý čas, dostaneme celkem srozumitelný metodický plán: kritériem hodnocení výuky je hodinová dotace, postavení fundamentální teologie v celkovém učebním plánu, a informační zdroje, o které se výuka opírá, tedy skripta, základní literatura, případně distanční pomůcky. Potřebné informace autorka získala formou dotazníků, jak uvádí, bohužel vzory těchto dotazníků v příloze nenalezneme a nic bližšího se o nich v celé práci nedovíme. Výsledek se rýsuje v podobě učebnice prof. Rosy, kterou autorka bez hlubšího zdůvodnění prezentuje jako standartní učební text „na slovenských fakultách“ – zda na všech či jen na některých a na kolika, zůstává nejasné, když nepočítáme mimovolnou zmínku, že prešovská fakulta převzala skripta Denisy Červenkové (str. 15 a 19). Práce tím pádem zůstává na popisné rovině, žádná další operace s nashromážděnými daty (byla by užitečná mj. jejich analýza a přehledné porovnání nebo porovnání zpracování konkrétních témat, např. ekumenismu) se neplánuje a ani nekoná; výjimkou je určitý náznak na str. 84.

První kapitola podává povšechné informace o jednotlivých fakultách, ovšem rozsáhlejší citace z fakultních webů často nejsou označeny uvozovkami, což je nepěkné. Zajímavá je formulace na str. 15: „Pohľad na výučbu fundamentálnej teológie v Bratislave ozrejmil prodekan [...] Jozef Krupa“, na kterou navazuje jen popis jeho bibliografie. Pohled pana profesora na výuku tedy chybí, stejně jako zmínka o tom, zda s ním autorka byla v kontaktu přímo nebo zda čerpala např. z nějakého jeho článku. Na str. 20 je v závorce, nikoli v poznámce pod čarou, jak bychom čekali, uvedena jako zdroj informace o hodinové dotaci emailová korespondence. To je zcela nedostatečné, když není jasné alespoň to, odkud byl email s informacemi odeslán. Protože však jde o primární zdroje diplomové práce, měly by takové emaily být spíš součástí přílohy. Jinak jsou totiž závěry zcela neopodstatněné, a to včetně konstatování, že výuka probíhá především podle knih prof. Rosy (str. 20), s kterým celá další část práce stojí a padá.

Druhá a třetí kapitola podává zevrubný přehled o obsahu příruček „Fundamentálna teológia. Kristológia“ a „Fundamentálna teológia. Ekleziológia“ z pera zmíněného profesora, které do slovenštiny přeložil PhDr. ThDr. Jozef Jurka, PhD. Autorka zde prokázala značnou píli a houževnatost; jen místy se objevují zjevná pochybení, jako např. když známý tübingenský historik a teolog je přejmenován na „Mahler“ (str. 24; na str. 58 je jméno J. A. Möhlera již uvedeno správně). Celý přehled zabírá 60 stran, tedy asi dvě třetiny práce, a přitom nemůže být ničím víc, než souhrnem souhrnu, neboť i Rosovy příručky mají spíše charakter sylabu.

Jestliže první tři kapitoly představují aspoň určitý informační přínos, kapitola čtvrtá jej zcela postrádá, pokud jde o její deklarovaný cíl, tedy zhodnocení způsobu výuky fundamentální teologie na Slovensku. Nejde jen o překvapivě malý rozsah pěti stran, ale především o to, že na nich jsou povšechné informace k organizaci výuky na jednotlivých fakultách, které bylo možno přiřadit k příslušným úsekům v první kapitole. Jako přílepek se pak vyskytuje zpráva o ratingové agentuře ARRA a jejím hodnocení teologických fakult, tentokrát bez uvedení internetového zdroje, jen s vágní citací výsledkové brožury (str. 85) v nesouvislé větě: „V časti venovanej siedmich teologickým fakultám na slovenskom (teológ) za rok 2013 najlepšie ukazovateľa preukazuje Teologická fakulta Trnavskej univerzity.“ Kapitola končí konstatováním, že je málo dostupného materiálu a že se vyučující nechtěli podělit o své učební pomůcky. To je jistě choulostivá situace, ale takové tvrzení nelze přijmout, když nejsou uvedena konkrétní jména oslovených či datum a způsob kontaktu, když už ne přímo kopie relevantních emailů, alespoň těch odeslaných.

Pátá kapitola je jaksí navíc, dovíme se zde například, že „Dei Verbum je dokumentom Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý je prvým textom koncilu zaoberajúcim sa celistvo zjavením.“ O stránku později se vynořuje úvaha o pouhé tradiční víře, která je hodnocena jako nedostatečná ve srovnání plným porozuměním, které je plodem osobního rozhodnutí přijmout Boží zjevení. I zde však zůstává nejasnost: je-li tradiční víra defektní, pak není třeba litovat, že pozvolna mizí. A naopak je-li „plné porozumenie“ věci osobního rozhodnutí, pak není divu, že k němu nedospějí všichni, alespoň ne hned a najednou. V každém případě v oddíle o teologické literatuře je podobný povzdech mimo kontext. Ve výčtu diskutabilních formulací by bylo možno pokračovat, uveďme aspoň následující zjištění: „Na Slovensku je výučba fundamentálnej teológie v porovnaní s výučbou na Karlovej univerzite rozšírená o niektoré témy. Predovšetkým o témy Druhého vatikánskeho koncilu.“

Rovněž závěr práce (str. 95-97) přináší informace, které bychom čekali na jiných místech v předchozích kapitolách, například nesmělý pokus o kritické zhodnocení díla prof. Rosy. Jinak kromě obecných konstatování s odkazy na novinové rozhovory a nekonkrétních stížností na vážnoucí komunikaci a dokonce na „problém s distribúciou študijných materiálov“ (str. 97) zazní jen upozornění, že je důležité ve výuce akceptovat díla současných fundamentálních teologů. S tím nezbývá než souhlasit.

Závěr

V zájmu spravedlnosti je třeba při vší úctě a s patřičným oceněním autorkou vynaložené námahy konstatovat, že se jedná o velmi slabou a nepřesvědčivou práci. Pochybnosti vyvolává už samo zvolené téma, které by i za optimálních podmínek zřejmě bylo možno v rámci diplomové práce pojednat jen zčásti. Pokud v průběhu psaní došlo k omezení zadání na přehledné shrnutí a zhodnocení učebnic prof. Rosy, pak lze připustit, že práce splnila svůj cíl.

Definitivní klasifikace se bude odvíjet od průběhu obhajoby.